

TRIBUNAL DE COMPTES D'ANDORRA

Informe relatiu als treballs de fiscalització
corresponents al tancament de l'exercici 2016 de
RAMADERS D'ANDORRA, SA

Març de 2018

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. Objecte i abast	4
1.2. Metodologia	4
1.3. Naturalesa jurídica	5
1.4. Marc jurídic	5
1.5. Organització i control intern	6
2. FISCALITZACIÓ REALITZADA	7
2.1. Comptes anuals	7
2.1.1. Existències	11
2.1.2. Crèdits i comptes per cobrar a curt termini	11
2.1.3. Tresoreria	12
2.1.4. Patrimoni net.....	13
2.1.5. Deutes a curt termini.....	13
2.1.6. Creditors comercials i altres comptes a pagar.....	14
2.1.7. Import net de la xifra de negocis.....	14
2.1.8. Altres ingressos d'explotació	15
2.1.9. Altres ingressos i despeses no recurrents	15
2.1.10. Consum de mercaderies, matèries primeres i altres materials	16
2.1.11. Despeses de personal	16
2.1.12. Altres despeses d'explotació	17
2.1.13. Impost sobre societats.....	17
2.2. Execució del programa d'actuació, inversió i finançament.....	19
2.3. Altres aspectes a destacar.....	21
2.4. Evolució de les magnituds i ratis principals.....	22
3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS	26
4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS	26
5. CONCLUSIONS.....	27
6. AL·LEGACIONS	27
7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES	32

Abreviacions

LGFP: Llei general de les finances públiques

PGC: Pla general de comptabilitat

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Objecte i abast

D'acord amb l'art. 8 de la Llei del Tribunal de Comptes, de 13 d'abril de 2000, correspon a aquest Òrgan la fiscalització externa de la gestió econòmica, financera i comptable de les societats públiques, entre d'altres, Ramaders d'Andorra, SA.

La fiscalització de Ramaders d'Andorra, SA (en endavant la Societat) forma part dels treballs de fiscalització per a l'exercici 2016, d'acord amb les competències que té atribuïdes aquest Tribunal.

Aquesta actuació suposa la realització d'una auditoria de regularitat (financera i de compliment) de l'activitat economicofinancera de l'esmentada entitat, desenvolupada en l'exercici 2016.

La informació comptable examinada ha estat la integrada per la liquidació de comptes lliurada al Tribunal de Comptes en data 31 de març de 2017 i consta, entre d'altres, de la documentació següent: balanç, compte de pèrdues i guanys, estat de canvis del patrimoni net, estat de flux d'efectiu, memòria i la liquidació del seu programa d'actuació per l'exercici.

1.2. Metodologia

El treball s'ha realitzat d'acord amb els Principis i Normes d'Auditoria del Sector Públic i ha consistit en la realització d'aquelles proves selectives i revisions de procediments que s'han considerat necessàries en cada cas per a l'examen de les diferents àrees.

L'actuació portada a terme ha estat una auditoria de regularitat, que inclou una auditoria de legalitat o compliment i una auditoria financera, amb els següents objectius:

- Verificar si l'activitat economicofinancera de Ramaders d'Andorra, SA s'ha desenvolupat de conformitat amb les normes, disposicions i directrius que li són d'aplicació.
- Verificar si els comptes anuals i altres estats financers de Ramaders d'Andorra, SA expressen la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, del resultat de les seves operacions, dels seus fluxos d'efectiu i que la informació economicofinancera es presenti d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que li és d'aplicació.

No obstant això, en la mesura que s'han detectat en la fiscalització, en l'informe es posen de manifest incidències i conclusions que tenen a veure amb la gestió, és a dir, que indiquen si la gestió economicofinancera s'ha portat a terme amb criteris d'eficàcia, eficiència i economia.

Han estat objecte de la present fiscalització els fets generats per Ramaders d'Andorra, SA en l'exercici 2016 encara que, quan ha calgut per tenir incidència en l'exercici fiscalitzat, també ho han estat els d'exercicis anteriors i posteriors, abordant tant els

aspectes comptables i pressupostaris com els patrimonials, així com els d'organització i control intern existents en l'entitat. Al mateix temps, també s'ha verificat si es compleix amb la legalitat vigent en la gestió dels recursos públics.

No s'han portat a terme procediments específics, amb tendència a localitzar fets posteriors que poguessin afectar l'exercici fiscalitzat. No obstant això, en aquells casos en els quals s'ha comptat amb evidència d'algun tipus, originada amb posterioritat a la data de tancament dels exercicis, s'ha fet referència als mateixos a l'informe.

El treball de camp a les dependències de l'ens fiscalitzat va concloure el 16 de juny de 2017.

1.3. Naturalesa jurídica

Ramaders d'Andorra, SA és una societat pública, per accions, creada per la Llei de creació de la societat Ramaders d'Andorra, SA de 10 de desembre de 1998.

L'objectiu de la Societat és la comercialització de bestiar criat i engreixat pels socis en explotacions ramaderes ubicades al Principat d'Andorra, d'acord amb les regles de producció de la Societat i les normes dictades pel Govern, així com l'adquisició de productes necessaris per a la cria i l'engreix del bestiar, matèries primeres, mitjans de producció i béns i serveis, per revendre'ls i facilitar-los als socis.

Igualment, té per objecte el sacrifici del bestiar, l'intercanvi, l'exportació, l'especejament i la transformació, la distribució, el transport, la congelació, l'emmagatzematge, el condicionament, la venda al major de canals, de carn d'especejament i de menuderies fresques i congelades de les espècies ovina, caprina, equina i bovina. La Societat té igualment per objecte la gestió i l'explotació de sales de desfer i escorxadors, públics o privats, mitjançant les modalitats establertes en la legislació vigent, i, en el supòsit d'escorxadors públics, sempre que calgui per garantir la prestació del servei públic.

Segons manifesta la Societat en els seus comptes anuals, la participació del Govern en la mateixa a 31 de desembre de 2016, és del 63%.

1.4. Marc jurídic

La legislació que regula l'activitat economicofinancera i comptable de Ramaders d'Andorra, SA, en el període fiscalitzat es conté, fonamentalment, en les següents disposicions:

- Llei de creació de la societat Ramaders d'Andorra, SA de 10 de desembre de 1998 i les seves modificacions posteriors.
- Reglament intern de Ramaders d'Andorra, SA de 21 de desembre del 1999 i posteriors modificacions.
- Decret del 15-02-2012 pel qual s'aprova la modificació del Pla general de comptabilitat.

- Decret del 15-02-2012 del text refós de la Llei 30/2007, del 20 de desembre, de la comptabilitat dels empresaris, modificada per la Llei 8/2010, del 22 d'abril i per la Llei 26/2011, del 29 de desembre.
- Decret legislatiu del 26-02-2014 de publicació del text refós de la 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada.
- Decret legislatiu del 20-5-2015 de publicació del text refós de la Llei general de les finances públiques, del 19 de desembre de 1996.
- Llei 2/2016, del 10 de març, del pressupost per a l'exercici del 2016.

1.5. Organització i control intern

El control intern és un procés integral de l'organització, responsabilitat dels òrgans de govern i direcció de l'entitat, dissenyat per afrontar els riscos i per aportar una seguretat raonable què en la consecució de la missió de l'ens s'assoleixen els objectius de:

- Execució ordenada, ètica, econòmica, eficient i efectiva de les operacions.
- Compliment de les obligacions de responsabilitat.
- Compliment de les lleis i regulació aplicable.
- Salvaguarda dels recursos per evitar pèrdues, mal ús o danys.

En els treballs de fiscalització s'han estudiat i avaluat aquells procediments del control intern que hem considerat necessaris atenent l'abast i la naturalesa del treball, sense que l'esmentat estudi hagi pretès identificar necessàriament totes les debilitats que puguin existir, motiu pel qual no expressem una opinió sobre el sistema de control intern de l'entitat. No obstant això, en el transcurs de l'informe es detallen aquelles observacions i recomanacions que han de possibilitar la millora dels procediments de control intern de l'entitat.

En aquest sentit, s'han posat de manifest debilitats significatives de control intern les quals posen en risc la integritat dels actius i dels fons que gestiona la companyia. Aquestes es ressenyen a les notes 2.1.1, 2.1.2, 2.1.6 i 2.1.7 de l'informe.

A partir de l'exercici 2013, la societat Ramaders d'Andorra, SA disposa de personal propi. Els recursos que utilitza són cedits pel Ministeri d'Agricultura: local, equips d'oficina, etc., en base a un contracte de cessió signat el 5 de desembre de 2014.

L'entitat no ha estat subjecta als controls per part de la intervenció general previstos en els articles 37, 39 i 42 de la LGFP.

2. FISCALITZACIÓ REALITZADA

2.1. Comptes anuals

Balanç

ACTIU			PASSIU		
Capítol	2016	2015	Capítol	2016	2015
A) ACTIUS NO CORRENTS	-	-	A) PATRIMONI NET	632.425,85	552.078,35
I Immobilitzat intangible	-	-	I Capital	270.455,40	270.455,40
II Immobilitzat tangible	-	-	II Prima d'emissió	-	-
III Inversions immobiliàries	-	-	III Reserves	274.843,48	202.155,98
IV Immobilitzat financer	-	-	IV Instruments de capital propis	-	-
			V Resultats d'exercicis anteriors	-	-
B) ACTIUS CORRENTS	1.051.617,52	1.167.258,37	VI Resultat de l'exercici	87.126,97	79.466,97
I Altres actius no corrents en venda	-	-	VII Dividend a compte	-	-
II Existències	19.620,38	12.850,63		-	-
III Crèdits i comptes per cobrar a curt termini	431.206,18	376.053,07	B) PASSIUS NO CORRENTS	-	-
IV Inversions financeres a curt termini	-	-	I Provisions a llarg termini	-	-
V Tresoreria	600.790,96	778.354,67	II Deutes a llarg termini	-	-
VI Ajustaments per periodificació	-	-	III Deutes amb empreses del grup i associades a llarg termini	-	-
			IV Subvencions	-	-
			C) PASSIUS CORRENTS	419.191,67	615.180,02
			I Passius vinculats amb altres actius no corrents en venda	-	-
			II Provisions a curt termini	-	-
			III Deutes a curt termini	13.770,82	11.978,11
			IV Deutes amb empreses del grup i associades a curt termini	-	-
			V Creditors comercials i altres comptes a pagar	405.420,85	603.201,91
			VI Ajustaments per periodificació	-	-
TOTAL ACTIU	1.051.617,52	1.167.258,37	TOTAL PATRIMONI NET I PASSIU	1.051.617,52	1.167.258,37

Font: Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Compte de pèrdues i guanys

Capítol		2016	2015
I	INGRESSOS D'EXPLOTACIÓ	1.653.685,88	1.510.421,50
1	Import net de la xifra de negocis	1.566.601,94	1.427.714,97
2	Altres negocis d'explotació	87.083,94	82.706,53
II	DESPESES D'EXPLOTACIÓ	-1.558.264,24	-1.424.920,17
1	Consum de mercaderies, matèries primes i altres materials	-1.427.029,99	-1.310.980,61
2	Despeses de personal	-74.572,49	-57.532,59
	a) <i>Sous i salaris</i>	-64.679,56	-52.123,60
	b) <i>Càrregues socials</i>	-9.892,93	-5.408,99
	c) <i>Aportacions i dotacions per pensions</i>	-	-
3	Amortització, deteriorament i resultats per venda o baixa dels immobilitzats intangibles tangibles	-	-
4	Variació del deteriorament del circulat	-431,40	359,37
5	Altres despeses d'explotació	-56.230,36	-56.766,34
	Resultat de l'explotació	95.421,64	85.501,33
III	RESULTAT FINANCER	1.298,64	1.336,96
1	Resultat financer	1.298,64	1.336,96
	Resultat de les operacions	96.720,28	86.838,29
IV	ALTRES INGRESSOS I DESPESES NO RECURRENTS	-306,58	783,02
1	Altres ingressos i despeses no recurrents	-306,58	783,02
	Resultat abans d'impostos	96.413,70	87.621,31
V	IMPOST DE SOCIETATS	-9.286,72	-8.154,34
	Resultat de l'exercici	87.126,97	79.466,97

Font: Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Estat de canvis del patrimoni net

ESTAT DE CANVIS DEL PATRIMONI NET										
	Capital	Prima d'emissió	Reserva de revalorització	Altres reserves	Instruments de capital propis	Resultats d'exercicis anteriors	Altres aportacions de socis	Resultat de l'exercici	Dividend a compte	TOTAL
A) Saldo 31/12/2014	270.455,40	-	-	219.014,11	-	-	-	-13.594,23	-	475.875,28
I Ajustaments per canvis de criteris comptables 2009 i anteriors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II Ajustaments per errors 2009 i anteriors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B) Saldo ajustat a 01/01/2015	270.455,40	-	-	219.014,11	-	-	-	-13.594,23	-	475.875,28
I Resultat de l'exercici	-	-	-	-	-	-	-	79.466,97	-	79.466,97
II Ingressos i despeses reconeguts en patrimoni net	-	-	-	-3.263,90	-	-	-	-	-	-3.263,90
III Operacions amb socis i propietaris	-	-	-	-13.594,23	-	-	-	13.594,23	-	-
1 Distribució de dividends	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Ampliacions/reduccions de capital	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Operacions amb accions o participacions pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Altres moviments (aplicació del resultat de l'exercici anterior)	-	-	-	-13.594,23	-	-	-	13.594,23	-	-
C) Saldo a 31/12/2015	270.455,40	-	-	202.155,98	-	-	-	79.466,97	-	552.078,35
I Ajustaments per canvis de criteris comptables 2009 i anteriors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II Ajustaments per errors 2009 i anteriors	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D) Saldo ajustat a 01/01/2016	270.455,40	-	-	202.155,98	-	-	-	79.466,97	-	552.078,35
I Resultat de l'exercici	-	-	-	-	-	-	-	87.126,97	-	87.126,97
II Ingressos i despeses reconeguts en patrimoni net	-	-	-	-6.779,47	-	-	-	-	-	-6.779,47
III Operacions amb socis i propietaris	-	-	-	79.466,97	-	-	-	-79.466,97	-	-
1 Distribució de dividends	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Ampliacions/reduccions de capital	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Operacions amb accions o participacions pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Altres moviments (aplicació del resultat de l'exercici anterior)	-	-	-	79.466,97	-	-	-	-79.466,97	-	-
E) Saldo a 31/12/2016	270.455,40	-	-	274.843,48	-	-	-	87.126,98	-	632.425,86

Font: Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Estat de flux d'efectiu

	2016
A) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ	-170.784,24
1. Resultat abans d'impostos	96.413,70
2. Ajustaments del resultat	-560,66
c) Variació de provisions (+/-)	431,40
g) Ingressos financers (-)	-1.410,42
h) Despeses financeres (+)	111,78
k) Altres ingressos i despeses (-/+)	306,58
3. Canvis en el capital corrent	-267.629,34
a) Existències (+/-)	-6.769,75
b) Deutors i altres comptes a cobrar (+/-)	-55.584,51
c) Altres actius corrents (+/-)	-
d) Creditors i altres comptes a pagar (+/-)	-197.781,06
e) Altres passius corrents (+/-)	-7.494,02
f) Altres actius i passius no corrents (+/-)	-
4. Altres fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació	992,06
a) Pagaments d'interessos (-)	-111,78
c) Cobraments d'interessos (+)	1.410,42
d) Altres pagaments (cobraments) (-/+)	-306,58
5. Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació (+/-1+/-2+/-3+/-4)	-170.784,24
B) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ	-
6. Pagaments per inversions (-)	-
7. Cobraments per desinversions (+)	-
8. Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió (7-6)	-
C) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT	-6.779,47
9. Cobraments i pagaments per instruments de patrimoni	-
10. Cobraments i pagaments per instruments de passiu financer	-6.779,47
b) Devolució i amortització de	-6.779,47
4. Altres (-)	-6.779,47
11. Pagaments per dividends i remuneracions d'altres instruments de patrimoni	-
12. Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament (+/-9+/-10-11)	-6.779,47
D) EFECTE DE LES VARIACIONS DEL TIPUS DE CANVI	-
E) AUGMENTS/DISMINUCIÓ NETA DE L'EFECTIU O EQUIVALENTS (+/-A+/-B+/-C+/-)	-177.563,71
Efectiu o equivalents a l'inici del període	778.354,67
Efectiu o equivalents al final del període	600.790,96

Font: Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Nota: Els fluxos d'efectiu de les activitats de finançament per import de 6.779,47 euros haurien de ser 0 i presentar-se en el capítol de fluxos de les activitats d'explotació, corresponent a diferents partides dels canvis en el capital corrent i altres fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació.

2.1.1. Existències

La variació d'existències presenta les següents xifres:

Concepte	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Pinso engreix vedells	2.275,74	1.328,00	947,74
Pinso engreix corders	502,88	698,00	-195,12
Pinso engreix ovelles	606,00	441,00	165,00
Pinso poltres	1.058,91	1.515,63	-456,72
Total existències pinso	4.443,53	3.982,63	460,90
Carn	15.176,85	8.868,00	6.308,85
Total existències carn	15.176,85	8.868,00	6.308,85
Total	19.620,38	12.850,63	6.769,75

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió de la composició de les existències dels saldos de l'entitat es desprèn:

Debilitats en el control intern

De les proves efectuades s'observen importants debilitats en el control intern de les transaccions de les operacions. Així, a més de la manca de l'adequada segregació de funcions entre les persones que intervenen en aquests procediments, s'han observat les incidències següents:

- No es controlen les compres de pinso ni les sortides, ni els moviments d'estoc des del distribuïdor.
- Les compres i vendes de pinso no es comptabilitzen durant l'exercici, i les existències inicials es regularitzen directament a final d'exercici.
- Es realitzen operacions d'intermediació en les quals no hi consten intervencions de control per part de la Societat.
- No tenim constància que es realitzin recomptes físics de tots els magatzems de les existències de pinso al tancament de l'exercici.

Es recomana verificar les operacions descrites i que es prenguin les mesures adients per evitar que es reproduïxin situacions anàlogues a les esmentades.

2.1.2. Crèdits i comptes per cobrar a curt termini

El desglossament de l'epígraf de crèdits i comptes per cobrar a curt termini del balanç és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Clients	424.455,46	373.908,94	50.546,42
Clients de dubtós cobrament	194.873,28	194.441,88	431,40
Deteriorament de valor de crèdits per operacions comercials	-194.873,28	-194.441,88	-431,40
Administracions públiques	6.750,72	2.144,13	4.606,59
Total	431.206,18	376.053,07	55.153,11

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat es posa de manifest el següent:

Clients de dubtós cobrament

Els saldos inclosos en aquest epígraf, incorporen deutes pendents de cobrament, meritats en exercicis anteriors i que no foren atesos al seu venciment.

Entre aquests figura la quantitat de 171.807 euros, reclamats judicialment juntament amb interessos legals i costes judicials, i pels quals s'han dictat dues sentències fermes a favor de la Societat per un valor global de 182.816 euros, dels que només s'han pogut cobrar 3.000 euros durant l'exercici 2016, quedant la resta pendent d'execució.

Addicionalment figura un deute vençut de 17.728 euros subrogat al deutor afectat en el paràgraf anterior, no reclamat judicialment, que segons opinió de l'assessor legal de l'entitat, ja no existeix possibilitat de reclamar ni al deutor inicial, ni al deutor subrogat posteriorment.

La manca d'actuacions que tendeixin al cobrament dels deutes, en tant que provoca un perjudici patrimonial als recursos públics, és susceptible d'originar responsabilitats en els termes previstos en la LGFP.

Entenem que l'entitat ha d'aplicar procediments que limitin el risc de cobrament evitant vendes a clients que presenten dificultats de pagament o, en el seu cas, fixant polítiques que garanteixin el cobrament de les mateixes.

Debilitats en el control intern

La Societat no té implantat un mecanisme que permeti realitzar un seguiment periòdic dels venciments dels seus drets de cobrament, el que pot suposar que no es prenguin mesures adequades en el temps per evitar impagaments. Recomanem que s'estableixi un procediment de control intern en l'àrea de deutors que permeti identificar el detall de la cartera de clients per venciments, i fer-ne un seguiment periòdic, duent les accions necessàries per realitzar la gestió de cobrament fins a terme.

2.1.3. Tresoreria

El detall dels saldos que componen la rúbrica de tresoreria és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Crèdit Andorrà	517.163,91	694.734,71	-177.570,80
Andbank	83.627,05	83.619,96	7,09
Total	600.790,96	778.354,67	-177.563,71

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

2.1.4. Patrimoni net

El moviment del patrimoni net es resumeix en el següent quadre:

Concepte	Saldo a 31/12/2015	Traspàs a reserves volunt.	Aplicació a resultats	Resultat exercici	Altres moviments	Saldo a 31/12/2016
Capital social	270.455,40	-	-	-	-	270.455,40
Reserva legal	54.091,08	-	-	-	-	54.091,08
Reserves voluntàries	148.064,90	-	79.466,97	-	-6.779,47	220.752,40
Resultats d'exercicis anteriors (romanent)	-	-	-	-	-	-
Resultat de l'exercici 2015	79.466,97	-	-79.466,97	-	-	-
Resultat de l'exercici 2016	-	-	-	87.126,98	-	87.126,98
Total	552.078,35	-	-	87.126,98	-6.779,47	632.425,86

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió efectuada es desprenen les observacions següents:

Tractament comptable dels resultats de l'exercici

La Societat rep anualment transferències de Govern amb la finalitat de cobrir les necessitats de finançament de la seva activitat. D'acord amb l'article 17.1 de la Llei del pressupost per a l'exercici del 2016, *un cop aprovada la liquidació de comptes de les entitats beneficiàries de transferències nominatives per part dels òrgans competents de les dites entitats, i sempre que no s'hagi compromès el total de la despesa pressupostada, aquests organismes han de retornar al Govern els ingressos obtinguts amb la transferència i no utilitzats durant l'exercici pressupostari. El Govern, amb sol·licitud prèvia de l'entitat beneficiària, pot autoritzar la dita entitat a mantenir els ingressos obtinguts amb la transferència i no utilitzats durant l'exercici pressupostari perquè no està afectada per finançar diferències de venciment entre els drets i les obligacions durant l'exercici, sempre que l'entitat acrediti al Govern aquestes necessitats de tresoreria i per finançar romanents de tresoreria negatius.*

Atenent al regulat per la norma anteriorment esmentada, els imports de les transferències no aplicades tenen el caràcter de reintegrables i no poden ser considerats com a resultats o patrimoni net havent de ser registrats com un passiu de conformitat amb el que disposa el punt 1er de la secció 3a del capítol 1er del PGC.

2.1.5. Deutes a curt termini

El desglossament de l'epígraf de deutes a curt termini és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Caixa Andorrana de Seguretat Social creditora	2.027,37	866,73	1.160,64
Administracions públiques creditors	11.743,45	9.264,31	2.479,14
Altres deutes	-	1.847,07	-1.847,07
Total	13.770,82	11.978,11	1.792,71

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

2.1.6. Creditors comercials i altres comptes a pagar

El desglossament de l'epígraf de creditors comercials i altres comptes a pagar és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2016	Saldo a 31/12/2015	Variació
Proveïdors i creditors	317.680,44	355.722,25	-38.041,81
Primes pendents de repartir	87.740,41	247.479,66	-159.739,25
Total	405.420,85	603.201,91	-197.781,06

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió de l'apartat en deriven les observacions següents:

Factures de compra no enregistrades que han estat pagades

S'han detectat compres fetes en els mesos de maig i juliol de 2016 a un proveïdor de pinso, per import de 37.177 euros les quals no s'han enregistrat a la comptabilitat de la Societat. Tot i la manca de registre comptable de les factures, s'ha pagat la quantitat de 33.907 euros de la despesa anterior.

Aquesta observació, a més de comportar que el resultat de l'exercici estigui sobrevalorat en 37.177 euros, fa que es posi de manifest una debilitat significativa de control intern que qüestiona la integritat dels recursos que administra la Societat.

Es recomana l'adopció immediata de procediments administratius i mesures de control que condueixin a una encertada gestió de la Societat.

2.1.7. Import net de la xifra de negocis

El detall dels ingressos obtinguts per vendes és el següent:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Venda de carn	1.165.090,99	1.010.955,00	154.135,99
Venda de pinso	391.805,93	402.388,08	-10.582,15
Venda de pells i menuts	9.705,02	14.371,89	-4.666,87
Total	1.566.601,94	1.427.714,97	138.886,97

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat s'ha observat el següent:

Ràpels sobre vendes

L'import net de la xifra de negocis no recull els ràpels sobre vendes concedits a clients, que es troben comptabilitzats a l'epígraf d'altres despeses d'explotació, i ascendeixen a 4.443 euros.

Debilitats de control intern

Les debilitats de control intern detectades no permeten garantir que totes les compres de pinso hagin estat correctament facturades posteriorment, i per tant la integritat del capítol d'ingressos.

2.1.8. Altres ingressos d'explotació

Ramaders d'Andorra, SA ha rebut en l'exercici 2016 les següents subvencions i altres ingressos:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Subvenció promoció i comercialització bestiar de venda	58.500,00	58.500,00	-
Cessió de mitjans tècnics i humans per part de Govern	11.740,00	11.740,00	-
Comissions per gestió de les primes	16.843,94	12.466,53	4.377,41
Total	87.083,94	82.706,53	4.377,41

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió de l'apartat en deriven les observacions següents:

Comptabilització de la subvenció del Govern per al finançament dels dèficits de la Societat

El Pla general de comptabilitat vigent a Andorra a partir de l'exercici 2009 estableix que les subvencions *atorgades per socis o propietaris no constitueixen ingressos i es registraran directament en els fons propis*. Atès que el Govern és soci majoritari de Ramaders d'Andorra, SA, les subvencions destinades a cobrir els dèficits d'explotació, atorgades per Govern, no s'han d'imputar en el compte de pèrdues i guanys.

2.1.9. Altres ingressos i despeses no recurrents

El detall dels ingressos i despeses és el següent:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Ingressos no recurrents	-	805,42	-805,42
Despeses no recurrents	-306,58	-22,40	-284,18
Total	-306,58	783,02	-1.089,60

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

2.1.10. Consum de mercaderies, matèries primeres i altres materials

El següent quadre resumeix les despeses per aprovisionaments:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Compra de vedells i corders	1.043.820,26	913.909,38	129.910,88
Compra de pinso	341.158,85	364.755,91	-23.597,06
Treballs realitzats per altres empreses	1.169,32	-	1.169,32
Sacrifici d'animals	13.220,79	14.255,15	-1.034,36
Transport d'animals	24.490,52	19.188,45	5.302,07
Especejament de vedells	9.940,00	-	9.940,00
Variació d'existències	-6.769,75	-1.128,28	-5.641,47
Total	1.427.029,99	1.310.980,61	116.049,38

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

Compres de pinso no enregistrades

Com s'ha esmentat en la nota 2.1.6 la Societat no ha enregistrat factures de compra de pinso dels mesos de maig i juliol de 2016 per un import de 37.177 euros, el que ha provocat que les despeses per compra de pinso estiguin infravalorades per aquest import.

Despeses imputades en l'epígraf incorrecte

La Societat ha registrat en l'epígraf de consum de mercaderies, matèries primes i altres materials les despeses de transport de la carn des de l'escorxador fins a les carnisseries, i que ascendeixen a 24.491 euros. Donada la naturalesa de la despesa, seria més adequat comptabilitzar-la a l'epígraf d'altres despeses d'explotació.

2.1.11. Despeses de personal

El següent quadre resumeix les despeses de personal:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Sous i salaris	64.679,56	52.123,60	12.555,96
Càrregues socials	9.892,93	5.408,99	4.483,94
Total	74.572,49	57.532,59	17.039,90

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

2.1.12. Altres despeses d'explotació

El següent quadre resumeix les despeses per serveis externs:

Descripció	Saldo 2016	Saldo 2015	Variació
Serveis de professionals independents	16.944,88	8.619,49	8.325,39
Assessorament comptable	9.200,84	11.526,58	-2.325,74
Honoraris de Certificació	-	6.024,83	-6.024,83
Transports	12.391,83	10.527,06	1.864,77
Serveis bancaris i similars	1.583,58	447,90	1.135,68
Publicitat	3.184,48	6.471,30	-3.286,82
Subministraments	290,53	388,30	-97,77
Altres serveis	11.837,55	11.964,21	-126,66
Taxes i tributs	796,67	796,67	-
Total	56.230,36	56.766,34	-535,98

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

Despesa de transport de compres

En l'epígraf *altres despeses d'explotació*, la Societat té enregistrades despeses de transport de compres, emmagatzematge i transitari per un import total de 12.392 euros. Donada la naturalesa d'aquestes despeses, s'haurien de considerar més cost de la compra de pinso i per tant registrar-les en l'apartat de consum de mercaderies, matèries primes i altres materials.

2.1.13. Impost sobre societats

L'entitat ha presentat la següent liquidació:

	Any 2016	Any 2015
RESULTAT COMPTABLE ABANS D'IMPOSTOS	96.413,70	87.621,31
+/- Diferències permanents en l'impost	394,05	-2.137,41
+ Impost radicació activitat econòmica	394,05	394,05
+ Ingressos i despeses reconeguts en patrimoni net	-	-2.531,46
+/- Diferències temporals en l'impost	-	-
RESULTAT AJUSTAT	96.807,75	85.483,90
- Compensació de bases negatives	-	-
BASE DE TRIBUTACIÓ	96.807,75	85.483,90
- Tipus de gravamen	10%	10%
QUOTA DE TRIBUTACIÓ	9.680,77	8.548,39
+/- Deduccions i bonificacions	-394,05	-394,05
- Impost radicació activitat econòmica	-394,05	-394,05
QUOTA DE LIQUIDACIÓ PRÈVIA	9.286,72	8.154,34
QUOTA DE LIQUIDACIÓ	9.286,72	8.154,34
- Pagament a compte	-4.077,17	-529,71
QUOTA DIFERENCIAL	5.209,55	7.624,63

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

De la revisió de l'apartat en deriven les observacions següents:

Base de tributació calculada incorrectament

Com es detalla a les notes 2.1.4 i 2.1.8, per a determinar el resultat de l'exercici de la Societat i, per tant, la base de tributació de l'impost sobre societats, cal tenir en compte que les transferències del Govern tenen per finalitat cobrir les necessitats de finançament de l'activitat de la Societat. Degut a aquest fet, la subvenció no aplicada s'hauria de considerar un deute a favor del Govern, sense que, per tant, es pugui convertir en beneficis de la Societat. Addicionalment, cal tenir en compte el que s'indica a la nota 2.1.6 d'acord amb la qual les despeses de l'exercici s'haurien d'incrementar en 37.177 euros.

De l'anterior en resulta que la Societat ha considerat base de tributació, de forma indeguda, la part de la subvenció del Govern que no s'ha aplicat a la seva finalitat i la despesa no comptabilitzada.

2.2. Execució del programa d'actuació, inversió i finançament

L'entitat presenta una liquidació de pressupost on es comparen les previsions inicials aprovades per la llei del pressupost general per l'exercici fiscalitzat, amb les xifres que deriven de la seva comptabilitat:

Pressupost d'ingressos

COD CLASSIF	NOMCLASSIF	PRESSUPOST 2016	LIQUIDAT 2016	Dif (Liq-Pres)	% Liquidat (Liq/Pres)
3	*TAXES I ALTRES INGRESSOS	1.631.311	1.566.602	-64.709	-3,97%
30	*VENDES	1.631.311	1.566.602	-64.709	-3,97%
300	*VENDES	1.631.311	1.566.602	-64.709	-3,97%
30000	Venda carn	1.092.100	1.165.091	72.991	6,68%
30002	Venda de pinso	518.711	391.806	-126.905	-24,47%
30003	Venda de pells i menuts	20.500	9.705	-10.795	-52,66%
31	*TAXES I ALTRES INGRESSOS	15.537	16.844	1.307	8,41%
310	*SERVEIS GENERALS	15.537	16.844	1.307	8,41%
31000	Contribució gestió primes	15.537	16.844	1.307	8,41%
39	*ALTRES INGRESSOS	-	2.693	2.693	-
399	ALTRES INGRESSOS DIVERSOS	-	2.693	2.693	-
39900	Ingressos extraordinaris	-	2.693	2.693	-
42	*TRANSFERÈNCIES DE L'ESTAT	58.500	58.500	-	-
420	*GOVERN D'ANDORRA	58.500	58.500	-	-
42090	Altres transferències de Govern	58.500	58.500	-	-
5	*INGRESSOS PATRIMONIALS	-	1.410	1.410	-
52	INTERESSOS DE DIPOSITS	-	1.410	1.410	-
520	COMPTES BANCARIS	-	1.410	1.410	-
52000	Interessos financers comptes bancaris	-	1.410	1.410	-
TOTAL INGRESSOS		1.705.348	1.646.050	-59.298	-3,5%

Font: Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Nota: En la liquidació de l'estat d'ingressos, el sumatori del capítol 3 del pressupost inicial és d'1.646.848 euros i no d'1.631.311 euros i el de liquidat és d'1.586.139 euros i no d'1.566.602 euros, sent per tant la diferència entre el liquidat i el pressupostat de -60.709 euros i no de -64.709 euros.

Pressupost de despeses

COD CLASSIF	NOCLASSIF	PRESSUPOST 2016	LIQUIDAT 2016	Dif (Liq-Pres)	% Liquidat (Liq/Pres)
1	DESPESES PERSONAL	51.231	74.572	23.341	45,56%
11	PERSONAL FIX	44.744	64.680	19.936	44,56%
110	REMU. BÀSIQUES I ALTRES REMU. PERSONAL FIX	44.744	64.680	19.936	44,56%
11000	Sou personal contractual	44.744	64.680	19.936	44,56%
16	DESPESES SOCIALS A CÀRREC DE L'EMPLEADOR	6.488	9.893	3.405	52,48%
160	QUOTES DE SEGURETAT SOCIAL	6.488	9.893	3.405	52,48%
16010	CASS personal contractual	6.488	9.893	3.405	52,48%
2	CONSUMS DE BÉNS CORRENTS I SERVEIS	1.653.516	1.485.993	-167.523	-10,13%
22	MATERIAL, SUBMINISTRAMENTS I ALTRES	1.651.516	1.485.993	-165.523	-10,02%
220	MATERIAL D'OFICINA	3.500	291	-3.209	-91,70%
22000	Material d'oficina ordinari i altres varis	3.500	291	-3.209	-91,70%
221	SUBMINISTRAMENTS	1.556.141	1.397.468	-158.673	-10,20%
22170	Compra bestiar	1.064.640	1.043.820	-20.819	-1,96%
22172	Compra de pinso	489.502	353.551	-135.951	-27,77%
22190	Altres subministraments	2.000	98	-1.902	-95,12%
225	TRIBUTS	3.400	10.083	6.683	196,57%
22520	Tributs	900	797	-103	-11,48%
22521	Impost de societats	2.500	9.287	6.787	271,47%
226	ALTRES SERVEIS	1.450	-	-1.450	-100,00%
22610	Atencions protocol·làries i de representació	100	-	-100	-100,00%
22660	Reunions conferències i cursets	1.350	-	-1.350	-100,00%
227	TREBALLS REALITZATS PER ALTRES EMPRESES	87.025	78.151	-8.874	-10,20%
22730	Processament de dades	2.500	-	-2.500	-100,00%
22760	Estudis i treballs tècnics	23.500	27.315	3.815	16,23%
22770	Publicitat i propaganda	13.125	3.184	-9.941	-75,74%
22780	Sacrifici animals i transport	47.900	47.651	-249	-0,52%
23	INDEMNITZACIONS PER SERVEIS	2.000	-	-2.000	-100,00%
231	LOCOMOCIÓ I DESPLAÇAMENTS	2.000	-	-2.000	-100,00%
23100	Desplaçaments	2.000	-	-2.000	-100,00%
3	DESPESES FINANCERES	600	1.695	1.095	182,56%
34	DE DIPÒSITS, FIANCES I ALTRES	600	1.695	1.095	182,56%
349	ALTRES DESPESES FINANCERES	600	1.695	1.095	182,56%
34900	Altres despeses financeres	-	112	112	-
34910	Comissions serveis bancaris	600	1.584	984	163,93%

TOTAL DESPESES	1.705.348	1.562.261	-166.428	-9,76%
-----------------------	------------------	------------------	-----------------	---------------

ESTALVI		83.789		
----------------	--	---------------	--	--

Font: Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Nota: En l'apartat de diferència entre el liquidat i el pressupostat de despeses, el total ha de ser de -143.087 euros en lloc de -166.428 euros.

2.3. Altres aspectes a destacar

Així mateix, de la revisió efectuada s'han observat els següents aspectes a mencionar:

Control pressupostari

Segons l'article 10 dels estatuts de la Societat, l'entitat romandrà sotmesa al control financer de la Intervenció general del Govern en els termes establerts en la LGFP.

Per la seva part la disposició final tercera de la Llei 2/2016, del 10 de març, del pressupost per a l'exercici del 2016, estableix, entre altres disposicions, que *el Govern ha d'aprovar, mitjançant un reglament, anualment i durant el primer trimestre de l'any posterior a l'any de tancament pressupostari, a proposta de la Intervenció General amb la conformitat prèvia del ministre encarregat de les finances, un programa de control pressupostari que determini les entitats parapúbliques o de dret públic, les societats públiques participades per l'Administració general amb incidència sobre les finances públiques i les entitats privades que reben subvencions, préstecs, avals i altres ajuts a càrrec del pressupost general, que estiguin subjectes al control pressupostari, així com la modalitat i l'abast de control a la qual estiguin subjectes.*

Per decret de 30 de març de 2016 s'ha establert el programa per a l'exercici 2016 d'acord amb el qual Ramaders d'Andorra, SA no ha quedat subjecte a control pressupostari ni s'ha efectuat cap acció posterior en aquest sentit.

Control d'eficàcia i eficiència

L'entitat no disposa, de forma generalitzada, d'eines (indicadors) per conèixer amb suficient detall els costos de les activitats que es realitzen. Per altra part, al pressupost aprovat per l'entitat no s'estableixen els objectius a assolir. Aquests fets provoquen que no es puguin dur a terme avaluacions d'eficàcia i eficiència de les seves operacions.

2.4. Evolució de les magnituds i ratis principals

Es presenta a continuació l'evolució de les magnituds i ratis principals de la gestió economicofinancera de l'entitat:

Resum pressupost inicial d'ingressos

Pressupost d'ingressos	Pressupost 2009	Pressupost 2010 (*)	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013 (**)	Pressupost 2014	Pressupost 2015 (**)	Pressupost 2016
3. Taxes i altres ingressos	1.719.407	1.715.000	1.448.400	1.385.800	1.430.500	1.473.500	1.698.203	1.646.848
4. Transferències corrents	80.000	80.000	80.000	60.000	83.140	60.000	58.500	58.500
Ingressos corrents	1.799.407	1.795.000	1.528.400	1.445.800	1.513.640	1.533.500	1.756.703	1.705.348
Total ingressos	1.799.407	1.795.000	1.528.400	1.445.800	1.513.640	1.533.500	1.756.703	1.705.348

(*) Pròrroga pressupostària

(**) Imports corregits segons la nota del punt 2.2 de l'informe corresponent

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Resum pressupost inicial de despeses

Pressupost de despeses	Pressupost 2009	Pressupost 2010 (*)	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013 (**)	Pressupost 2014	Pressupost 2015	Pressupost 2016
1. Despeses de personal	-	-	-	-	29.140	29.140	50.090	51.232
2. Consum de béns corrents i serveis	1.798.430	1.794.041	1.528.050	1.444.800	1.484.100	1.503.860	1.706.013	1.653.516
3. Despeses financeres	-	959	350	1.000	400	500	600	600
Despeses corrents	1.798.430	1.795.000	1.528.400	1.445.800	1.513.640	1.533.500	1.756.703	1.705.348
Total despeses	1.798.430	1.795.000	1.528.400	1.445.800	1.513.640	1.533.500	1.756.703	1.705.348

(*) Pròrroga pressupostària

(**) Imports corregits segons la nota del punt 2.2 de l'informe corresponent

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Evolució del pressupost

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos

Pressupost d'ingressos	Liquidat 2009	Liquidat 2010	Liquidat 2011	Liquidat 2012 (*)	Liquidat 2013 (*)	Liquidat 2014	Liquidat 2015 (*)	Liquidat 2016 (*)
3. Taxes i altres ingressos	1.435.512	1.368.893	1.380.042	1.517.301	1.697.179	1.560.737	1.440.987	1.586.139
4. Transferències corrents	78.597	78.597	80.000	60.000	83.140	60.000	58.500	58.500
5. Ingressos patrimonials	-	-	-	216	1.266	1.190	1.356	1.410
Ingressos corrents	1.514.109	1.447.490	1.460.042	1.577.517	1.781.585	1.621.927	1.500.843	1.646.049
Total ingressos	1.514.109	1.447.490	1.460.042	1.577.517	1.781.585	1.621.927	1.500.843	1.646.049

(*) Imports corregits segons la nota del punt 2.2 de l'informe corresponent

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

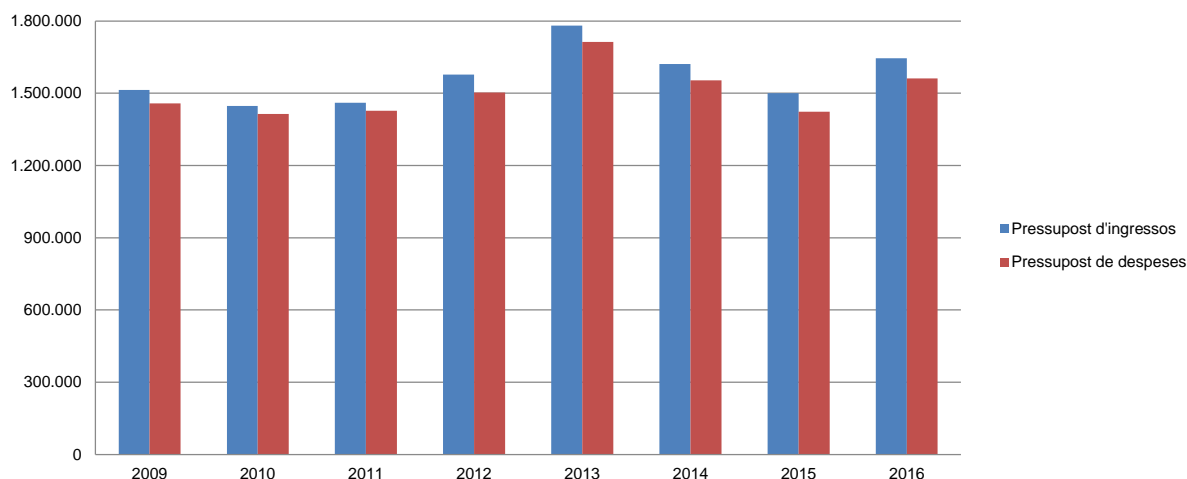
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost de despeses

Pressupost de despeses	Liquidat 2009	Liquidat 2010	Liquidat 2011	Liquidat 2012	Liquidat 2013	Liquidat 2014	Liquidat 2015	Liquidat 2016
1. Despeses de personal	-	-	-	-	33.364	51.172	57.533	74.572
2. Consum de béns corrents i serveis	1.457.324	1.413.078	1.427.509	1.503.266	1.679.007	1.502.180	1.364.842	1.485.993
3. Despeses financeres	287	1.070	312	436	570	785	467	1.695
Despeses corrents	1.457.611	1.414.148	1.427.821	1.503.702	1.712.941	1.554.137	1.422.842	1.562.260
Total despeses	1.457.611	1.414.148	1.427.821	1.503.702	1.712.941	1.554.137	1.422.842	1.562.260

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

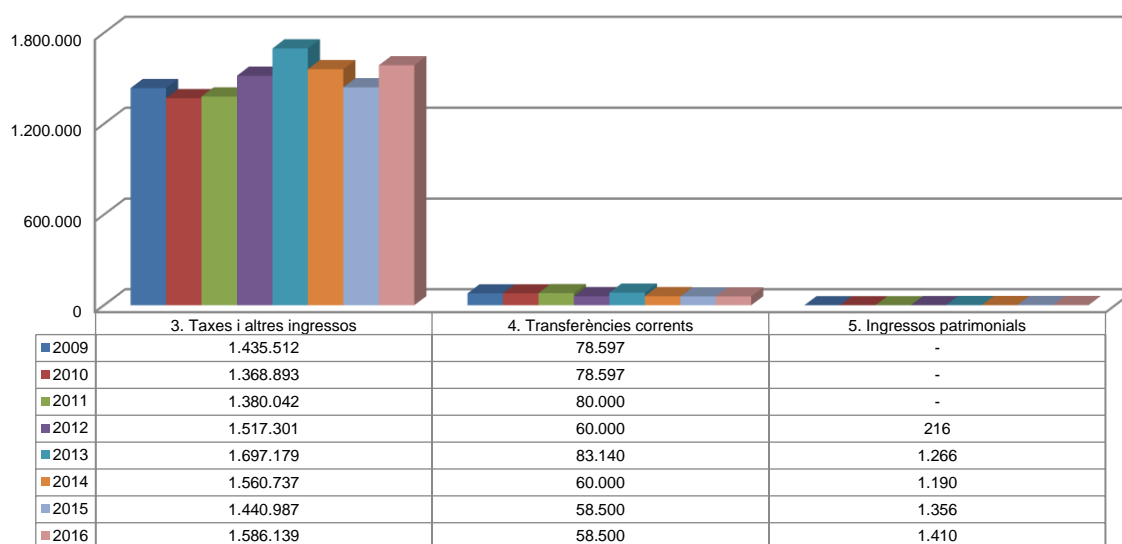
Evolució liquidació del pressupost

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

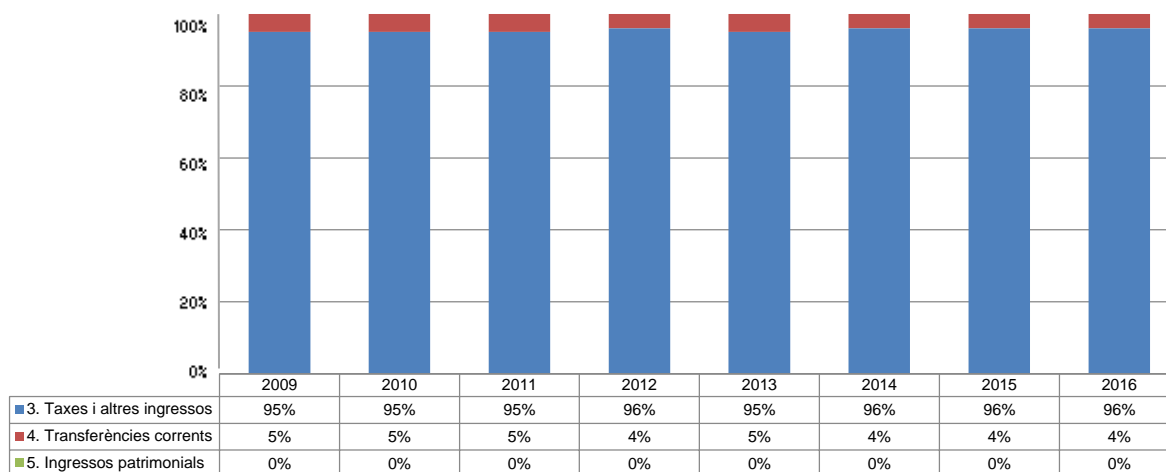
La distribució de les liquidacions d'ingressos i despeses dels darrers exercicis es representa gràficament en els quadres següents:

Liquidació pressupost ingressos valor absolut

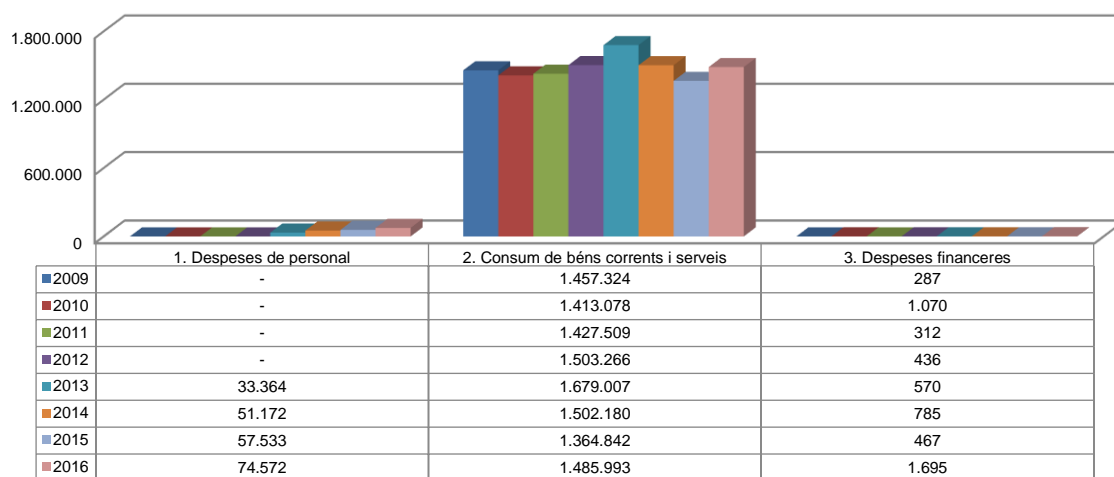
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Liquidació pressupost ingressos valor relatiu

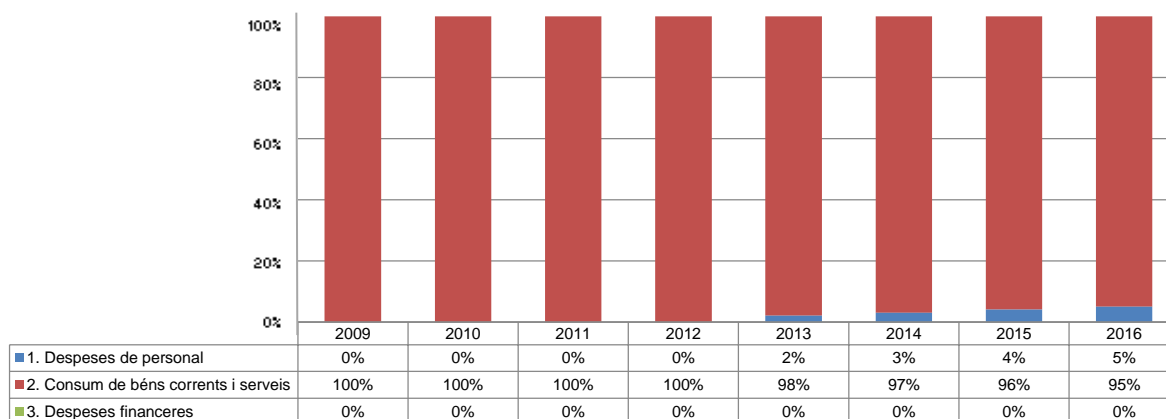
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

Liquidació pressupost despeses valor absolut

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Liquidació pressupost despeses valor relatiu

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

Resultat pressupostari

Es presenta a continuació l'evolució del resultat pressupostari:

Descripció	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total ingressos liquidats	1.514.109	1.447.490	1.460.042	1.577.517	1.781.585	1.621.927	1.500.843	1.646.049
Total despeses liquidades	1.457.611	1.414.148	1.427.821	1.503.702	1.712.941	1.554.137	1.422.842	1.562.260
Resultat pressupostari	56.498	33.342	32.221	73.815	68.644	67.790	78.001	83.789

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

Indicadors i ratis

Ratis de liquiditat		Exercici 2012	Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016
Fons de maniobra (Hauria de tenir valor positiu)	= Actiu corrent - Passiu corrent	348.107	488.804	475.875	552.078	632.426
Rati de liquiditat (El valor hauria fluctuar entre el 150% i 200%)	= $\frac{\text{Actiu corrent}}{\text{Passiu corrent}}$	146,9%	163,0%	168,7%	189,7%	250,9%
Rati de tresoreria (Valor pròxim al 100%)	= $\frac{\text{Efectiu i altres actius líquids equivalents}}{\text{Passiu corrent}}$	99,6%	81,9%	80,9%	126,5%	143,3%
Indicadors		Exercici 2012	Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016
Indicadors de subvencions (% de subvencions sobre els ingressos d'explotació)	= $\frac{\text{Altres Ingressos d'explotació}}{\text{Ingressos d'explotació}}$	4,3%	5,5%	5,3%	5,5%	5,3%
Indicador de xifra de negoci (% de la xifra de negoci sobre els ingressos d'explotació)	= $\frac{\text{Import net de la xifra de negoci}}{\text{Ingressos d'explotació}}$	95,7%	94,5%	94,7%	94,5%	94,7%
Indicador de consum (% de les despeses de consum de mercaderies, matèries primes i altres materials, respecte al total de les despeses d'explotació)	= $\frac{\text{Consum de mercaderies, matèries primes i altres materials}}{\text{Despeses d'explotació}}$	96,6%	92,1%	90,0%	92,0%	91,6%
Ratis de rendibilitat		Exercici 2012	Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016
Rendibilitat financera (Taxes més elevades indiquen una major rendibilitat del patrimoni propietat dels accionistes)	= $\frac{\text{Benefici net}}{\text{Patrimoni net}}$	10,5%	3,3%	-2,9%	14,4%	13,8%
Rendibilitat econòmica (Taxes més elevades indiquen una major productivitat de l'actiu)	= $\frac{\text{Benefici abans d'impostos}}{\text{Actiu total}}$	3,3%	1,5%	-1,1%	7,5%	9,2%
Terminis de cobrament i pagament		Exercici 2012	Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016
Termini de cobrament x dies (Mesura els dies que de mitjana l'empresa està trigant a cobrar dels seus clients)	= $\frac{\text{Clients x 365}}{\text{Ingressos d'explotació}}$	81	124	133	91	95
Termini de pagament x dies (Mesura els dies que de mitjana l'empresa està trigant a pagar als seus proveïdors)	= $\frac{\text{Proveïdors x 365}}{\text{Despeses d'explotació}}$	176	161	154	158	98
Ratis d'endeutament		Exercici 2012	Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016
Rati d'endeutament (Deutes totals de l'entitat respecte al total dels recursos obtinguts)	= $\frac{\text{Passiu corrent i no corrent}}{\text{Total patrimoni net i passiu}}$	68,1%	61,4%	59,3%	52,7%	39,9%
Rati de qualitat del deute (Pes dels creditors a llarg termini en el total de creditors)	= $\frac{\text{Passiu corrent}}{\text{Passiu corrent i no corrent}}$	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Rati de despeses financeres (Si és superior al 50% ens alerta que les despeses financeres són excessives)	= $\frac{\text{Despeses financeres}}{\text{Ingressos d'explotació}}$	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ratis de rotació		Exercici 2012	Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016
Rati de rotació de clients (Freqüència de recuperació dels comptes per cobrar. Com més rotació de clients, més beneficis per a l'empresa)	= $\frac{\text{Ingressos d'explotació}}{\text{Clients}}$	4	3	3	4	4
Rati de rotació de proveïdors (Freqüència de pagament als proveïdors)	= $\frac{\text{Despeses d'explotació}}{\text{Proveïdors}}$	2	2	2	2	4

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA
(Imports en euros)

3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

Relatives a la comptabilitat

- La Societat no ha enregistrat comptablement factures de compra de pinso per import de 37.177 euros de les quals, al tancament de l'exercici s'havia pagat la quantitat de 33.907 euros. Aquest fet, a més de comportar una debilitat de control intern fa que els capítols de creditors i despeses estiguin infravalorats. (nota 2.1.6)

4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS

Les observacions i recomanacions formulades en exercicis anteriors, que deriven de fets que segueixen pendents o de pràctiques que s'han mantingut en aquest exercici, amb les corresponents matisacions o actualitzacions en el cas que n'hi hagi, es recullen a continuació:

- Dels treballs de fiscalització s'han observat debilitats de procediments i de control intern, les quals es detallen a les notes anteriors d'aquest informe, que recomanem adequar per garantir la integritat dels recursos que es gestionen i administren a través de l'entitat. (notes 2.1.1, 2.1.2, 2.1.6 i 2.1.7)
- La Societat té un deute vençut de clients del qual es desconeix que s'hagin portat a terme actuacions per al seu cobrament per part de l'entitat. Aquest fet, en tant que provoca un perjudici patrimonial als recursos públics, és susceptible d'originar responsabilitats en els termes previstos en la LGFP. (nota 2.1.2)
- D'acord amb l'article 17.1 de la Llei del pressupost per a l'exercici del 2016, Ramaders d'Andorra, SA, com a beneficiari de transferències nominatives del Govern, té l'obligació de reintegrar els sobrants d'aquestes subvencions que no s'han destinat a la finalitat que les han motivades. En aplicació d'aquest precepte, el patrimoni net de la Societat s'hauria de minorar per les quanties que s'haurien de reconèixer a favor del Govern pels imports a reintegrar. (nota 2.1.4)
- El PGC estableix que les subvencions atorgades per socis o propietaris no constitueixen ingressos i es registraran directament en els fons propis. Atès que el Govern és soci majoritari de Ramaders d'Andorra, SA, les subvencions destinades a cobrir els dèficits d'explotació, atorgades per Govern, no s'han d'imputar en el compte de pèrdues i guanys. (nota 2.1.8)
- L'entitat no disposa de forma generalitzada d'eines (indicadors) per conèixer amb suficient detall els costos de les activitats que es realitzen. Per altra banda, al pressupost aprovat per l'entitat no s'estableixen els objectius a assolir. (nota 2.3)

5. CONCLUSIONS

De les verificacions efectuades d'acord amb procediments d'auditoria es desprèn que, excepte per les conseqüències que es deriven de les observacions contingudes en els apartats 3 i 4, els comptes anuals sotmesos a fiscalització expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera de la societat Ramaders d'Andorra, SA a 31 de desembre de 2016, dels resultats de les seves operacions i dels seus fluxos d'efectiu, i contenen, juntament amb la memòria que els acompanya, la informació necessària i suficient per a la seva interpretació i comprensió adequades, de conformitat amb els principis i normes comptables generalment acceptats, recollits en el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació.

6. AL·LEGACIONS

D'acord amb allò que preveuen els articles 3 i 10 de la Llei del Tribunal de Comptes es va trametre a Ramaders d'Andorra, SA el present informe per tal que pogués presentar les al·legacions que considerés oportunes.

Es transcriu a continuació la resposta rebuda:

TRIBUNAL DE COMPTES
REGISTRE D'ENTRADA
Data d'entrada: 29/11/17
Hora d'entrada: 10:00h.
Núm.: 224-17.

Tribunal de Comptes
Sr. Francesc d'Assís PONS TOMÀS
Seu del Consell General
C/ Doctor Vilanova, 15 Planta -3
AD500 Andorra la Vella

Andorra la Vella, 28 de novembre de 2017

Senyor,

D'acord amb la seva carta rebuda el 15 de novembre de 2017, li fem lliurament de les al·legacions corresponents a l'informe relatiu als treballs de fiscalització corresponents al tancament de l'exercici 2016, de Ramaders d'Andorra S.A.

Restem a la seva disposició per a qualsevol dubte o aclariment.

Molt atentament,

Sr. Gerard MARTINEZ CASANOVAS
Gerent

AL·LEGACIONS A LES OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

(1) La Societat no ha enregistrat comptablement factures de compra de pinso per import de 37.177 euros de les quals al tancament de l'exercici s'havia pagat la quantitat de 33.907 euros. Aquest fet, a més de comportar una debilitat de control intern fa que els capítols de creditors i despeses estiguin infravalorats.

Creditors comercials i altres comptes a pagar

En el decurs de l'auditoria es varen detectar compres realitzades a un proveïdor de pinso que no es van registrar a la comptabilitat de la Societat, en la comptabilitat de l'exercici 2017 s'efectua la comptabilització d'aquestes amb càrrec a patrimoni net, també s'efectua la declaració substitutiva de l'impost de societats.

A fi i efecte de millorar el procediment de control intern, s'estableix juntament amb el gerent de la societat el següent protocol:

- Tots els pagaments bancaris es realitzaran després d'haver enregistrat les factures a la comptabilitat,
- Per part de la direcció de Ramaders d'Andorra S.A. i amb l'ajuda de GM Consultors S.A. es farà el seguiment de l'actualització del programa de comptabilitat per aprofitar al màxim les eines de control i seguiment del negoci que ofereix.
- S'utilitzarà el mòdul de cartera del programa de comptabilitat per conèixer l'import dels pagaments i dels cobraments que s'han de portar a terme.
- Al moment d'efectuar els tancaments anuals el gerent de la societat demanarà als proveïdors més importants la situació del saldo comptable de Ramaders d'Andorra S.A., per contrastar la informació comptabilitzada d'ambdues parts.

AL·LEGACIONS A LES OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS

(1) Dels treballs de fiscalització, s'han observat debilitats rellevants de procediment i de control intern, les quals es detallen a les notes anteriors d'aquest informe, que recomanen adequar per garantir la integritat dels recursos que es gestionen i administren a través de l'entitat.

Existències:

Ramaders també efectua la compra de pinso amb sacs destinada a la comercialització per a l'empresa distribuïdora (Comercial Tarrés), a finals de mes es realitza un seguiment entre el pinso comprat, en estoc i venut als socis, no s'han detectat incidències en aquest procediment.

Saldos de dubtós cobrament:

El BOPA del 15 de novembre de 2017, publica la cessació de pagaments i fallida de la societat March i Segarra, SAU; des de l'entitat s'estan realitzant les gestions oportunes per lliurar a l'Administradora Judicial, els justificants de crèdits.

(2) La societat té un deute vençut de clients del qual es desconeix que s'hagin portat a terme actuacions per al seu cobrament per part de l'entitat. Aquest fet, en tant que provoca un perjudici patrimonial als recursos públics, és susceptible de d'originar responsabilitats en els termes previstos en la LGFP.

En el Consell d'Administració del 6 de juny de 2017, es decideix que per un procediment d'assumpció, el deute del Sr. Xavier Clotet passa a ser de la societat March i Segarra S.A.U., ja que aquest últim va satisfer diferents pagaments com a liquidació del deute del Sr. Xavier Clotet. Vist això, el Consell d'Administració acorda que el Sr. Xavier Clotet deixa de ser deutor de la Societat.

(4) El PGC estableix que les subvencions atorgades per socis o propietaris no constitueixen ingressos i es registraran directament en els fons propis. Atès que el Govern és soci majoritari de Ramaders d'Andorra S.A., les subvencions a cobrir els dèficits d'explotació, atorgades per Govern, no s'han d'imputar en el compte de pèrdues i guanys.

El Departament d'Agricultura reconeix que la subvenció atorgada a Ramaders d'Andorra S.A. es realitza "en concepte de subvenció directa a les despeses de funcionament d'una societat pública i no es considera, pressupostàriament, una aportació del Govern a la societat, des de la seva posició de soci majoritari".

(5) L'entitat no disposa de forma generalitzada d'eines (indicadors) per conèixer amb suficient detall els costos de les activitats que es realitzen. Per altra banda, al pressupost aprovat per l'entitat no s'estableixen els objectius a assolir.

L'entitat ha elaborat per l'exercici 2016 uns indicadors per conèixer el detall dels costos de les activitats realitzades, aquests indicadors figuren al document de liquidació pressupostària lliurat al Ministeri de Finances.

Andorra la Vella, 28 de novembre de 2017

Sr. Gerard MARTINEZ CASANOVAS

Gerent

7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES

El Tribunal de Comptes ha analitzat les al·legacions presentades i entén que no modifiquen els plantejaments evocats en el cos de l'informe, ni aporten cap informació complementària que permeti modificar les observacions i conclusions a les quals ha arribat el Tribunal després de l'examen de la documentació aportada durant els treballs de camp.